

P. DESFOSSÉS

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ Μ. ΚΡΕΝΔΙΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΙΑΤΡΟΥ

ΑΤΟΜΑ ΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ

Ὑπουργοὶ ἐφήμεροι στοὺς λόγους των, σοβαροὶ δικηγόροι καὶ ἰατροὶ στὰς συνεντεύξεις των, πιστεύουν ἢ τοῦλάχιστον διαλαλοῦν ὅτι, στὴ νεώτερη κοινωνία τὸ ἄτομο τείνει νὰ χαθῆ, καὶ ὅτι ἡ ὁμὰς μόνο ὑπάρχει καὶ αὐτὴ ἐνδιαφέρει.

Νὰ τοὺς ἀκούσῃ κανεὶς ἢ πρόοδος τῆς ἀνθρωπότητος ἔγκειται εἰς τὸ νὰ παύσῃ νὰ εἶναι μιὰ ὁμὰς ἀπὸ ἐλεύθερα ἄτομα, διὰ νὰ γίνῃ ἓνα εἶδος γιγαντιώδους ζωοφύτου.

Πνεύματα ἀπλᾶ, ὑποθέτουν πραγματικὰ ὅτι, ἡ κατάργησι τῶν προσωπικῶν διαφορῶν ἢ ἡ ὑποταγὴ ὅλων τῶν ἀνθρώπων στὴ διεύθυνσι μιᾶς κοινότητος εἶναι ἱκανὴ νὰ κάμῃ νὰ βασιλεύσῃ ἡ ὁμόνοια καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀνθρώπινη εὐτυχία.

Ἡ μεταφυσικὴ αὐτὴ χίμαιρα, ἔλαβε κατὰ 19ον αἰῶνα τὴ μορφή ἀληθινῆς θρησκείας.

*
**

Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι συμμαζεύωνται σὲ ομάδες εἶναι διότι ἡ συγκρότησι αὐτὴ ἀνταποκρίνεται σὲ μιὰ βαθειὰ ἀνάγκη· ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ εὐκολία τῶν ταξιδιῶν, ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν ἐφημερίδων, ἡ διάφορες ἀνάγκες, τῆς σημερινῆς ζωῆς αὐξήσαν σὲ βαθμὸ ἀπίστευτο τὴ διάδοσι τῶν ιδεῶν, τὴν ἐξίσωσι τῶν ἐνδυμασιῶν καὶ τῶν συνηθειῶν καθὼς καὶ τὴν ἀλληλεξαρτησία τῶν ἀνθρώπων

Ὅπως λέγει ὁ Ἐμμερσον αἱ ιδέαι τῆς ἐποχῆς ἐπιπλέουν καὶ μολύνουν τὸν ἀέρα ποῦ ἀναπνέομε. Μὲ τὸ νὰ ζοῦν οἱ ἄνθρωποι στὰς μεγάλας πόλεις μὲ τὸν καθημερινὸ συγχρωτισμὸ τῶν μὲν μὲ τοὺς δὲ ποτίζονται ὡς ἀπὸ τοὺς πόρους τοῦ σώματός των τὲς ἀδυναμίες, τὰ ἐλαττώματα, τὲς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν γειτόνων των. Οἱ κάτοικοι μιᾶς πόλεως ὀλίγο κατ' ὀλίγο ἀποκτοῦν ἓνα εἶδος ὁμοιότητος τὸ ὁποῖο παρατηρεῖ κανεὶς ἰδίως εἰς τοὺς γέρους συζύγους, ὕστερα ἀπὸ μιὰ μακρὰ συμβίωσι.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ διύλισι αὐτὴ τῶν ἀτόμων μέσα σὲ ἀμορφες ομάδες ἐνθαρρύνεται, βοηθεῖται καὶ δυναμώνεται ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τῶν κυβερνήσεων, ἢ ὁποῖες εἶναι πάντοτε ἐπιρροεῖς εἰς τὸ νὰ ἐλαττώσουν τὰ ἄτομα διὰ νὰ τὰ κυριεύσουν εὐκολώτερα. Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ τῆς ἰσοπεδώσεως εἶναι σύμφωνη μὲ τὴν παράδοσι τῶν ἀρχαίων τυράννων. Ὅλοι οἱ μαθηταὶ γνωρίζουν τὴν ἱστορίαν τῆς καταλήψεως τῆς πόλεως Γκαμπιὲς ἀπὸ τὸν Ταρκουῖνο τὸν ὑπερήφανο· οἱ ἄνθρωποι μόνο δὲν τὴν μελετοῦν.

Μὴ μπορῶντας νὰ κατολάβῃ τὴν Γκαμπιὲς μὲ τὴ δύναμι ὁ τύραννος Ταρκουῖνος, κατέφυγε στὸ δόλο. Ἐστειλε τὸν υἱὸ του Σίξτιο, ὁ ὁποῖος παρουσιάσθηκε στοὺς κατοίκους ὡς πρόσφυγας ποῦ διέφυγε τὴν ὀργὴν καὶ τιμωρίαν τοῦ πατέρα του. Ὁ προδότης αὐτὸς ἀφοῦ ἔγινε δεκτός, κατώρθωσε μὲ λόγια καὶ ὑποσχέσεις νὰ ὀνομασθῆ διοικητὴς τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἀμα ἀνέλαβε τὴν ἀρχὴν αὐτὴν, ἔστειλε τὸν πατέρα του ἓνα ἀγγελιαφόρο, διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, ποιά διαγωγὴ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ.

“Ο Ταρκουίνος δὲν ἀπάντησε τίποτε, ἀλλ’ ὠδήγησε τὸν ἀπεσταλμένο σένα κῆπο, ὅπου περπατώντας ἄρχισε νὰ ρίχνῃ κάτω μὲ τὸ ραβδί του τὲς παπαροῦνες ποῦ ἦσαν ἀψηλότερες.

Κουρασμένος νὰ περιμένῃ ἀπάντησι ὁ ἀγγελιαφόρος, ἔφυγε καὶ διηγήθηκε στὸν Σίξτο τὴν πράξι τοῦ Ταρκουίνου.

“Ο Σίξτος ἐκατάλαβε, καὶ ἀποκεφάλισε τοὺς σπουδαιότερους κατοίκους τῆς πόλεως κι’ ἔτσι μπόρεσε νὰ παραδώσῃ τὴ Γκαμπιὲς στὸν πατέρα του, χωρὶς κανένα ἐπεισόδιο ἢ δυσκολία.

“Ολίγα πολιτικὰ μαθήματα ἐφαρμόσθησαν καλύτερα ἀπὸ τὴ βουβὴ αὐτὴ διδασκαλία τοῦ Ταρκουίνου.

Μεγάλοςχημοὶ προδότες διὰ νὰ ἔχουν εἰς τὴ διάθεσί των, μία πόλι ἢ ἓνα ἔθνος, χύνουν στὸ λαὸ τὴν ἀναισθησία τῶν κολακειῶν καὶ τῶν ψεύτικων ὑποσχέσεων, ἀποκεφαλίζουν τὲς δυνατὲς προσωπικότητες, χωρὶς νὰ δίνουν ὑποψίες. Τοῦτο εἶναι μιὰ τακτικὴ τόσο νέα, ὅσο καὶ ἀρχαία.

“Ἡ ἐνέργεια τοῦ Ταρκουίνου καὶ Σίξτου, φαίνεται φανερὴ στὲς ἡμέρες μας, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ νομίζωμε ὅτι ἔπεσε εἰς ἀχρηστία. Σὲ κάθε περίστασι τὸ πνεῦμα τῶν δύο αὐτῶν προγόνων τοῦ Μακιαβέλ, ἐπανευρίσκεται ζωηρὸ ἀκόμα, ἂν καὶ ἐπιδεξίως χρυμμένο κάτω ἀπὸ διάφορα κοινωνικὰ μέτρα.

Αἱ μηχανὲς τῆς ἰσοπεδώσεως εἶναι πάμπολλες, φόροι πάνω στὰ εἰσοδήματα, νόμοι πάνω στὲς κληρονομίαις ἐπιφορτισμένοι νὰ καταρρίψουν περιουσίαις ποῦ ἀποκτήθησαν· νόμοι διὰ τὰ ἡμερομίσθια· κοινωνικὲς ἀσφάλειαι, προωρισμένες νὰ σκοτώσουν μέσα στ’ αὐτὸν καθὲ ἐπιθυμία τῶν εργατῶν ποὺ λαχταροῦν νὰ ὑψωθοῦν μὲ τὴ φειδώ. Μονοπώλιο καὶ ἐνωποίησι τῆς διδασκαλίας προωρισμένα νὰ καταστήσουν βέβαιη τὴν ὁμοίομοφῃ ὑποδούλωσι τῆς διοανοίας, νὰ παρασκευάσουν τὸν τέλειο πολίτη ὁ ὁποῖος δὲν θὰ ἔχῃ καμμιά γνώμη, καμμιά κίνησι θελήσεως ποῦ νὰ μὴ συμφωνεῖ πρὸς τὴν κυβέρνησι.

Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἦθη, ἔθιμα, νόμοι, τὸ πᾶν συνομωτοῦν διὰ νὰ ἐμποδίσουν εἰς τὰ ἄτομα τὴν δυνατότητα νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν ὁμάδα.

Κι’ ὅμως δὲν εἶν’ ἔτσι. Ἡ φύσι ποὺ φαίνεται πῶς θέλῃ νὰ ἰσοπεδώσῃ ὅλα πραγματικά, συχαίνεται καθὲ ἀνάμιξι ποὺ ζητᾶ νὰ ἐνώσῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως συχαίνεται καθὲ ἀνακάτεμμα τῶν ζώων. Ἡ στείρωσι τῶν ἐνώσεων μεταξὺ ζώων διαφόρου εἴδους, εἶναι ἓνα φαινόμενο ποὺ παρομοιάζει μὲ τὸν πυρετὸ ποὺ φέρνει ἢ εἰσαγωγὴ ἑνὸς λευκώματος ξένης φύσεως εἰς ἓνα ζωϊκὸ ὄργανισμὸ· εἶναι καὶ αὐτὴ μιὰ ἀντίδρασι ὑπεράσπισης.

Πρὶν μερικὰ χρόνια ἐνθουσιώδεις θαυμαστὲς τοῦ Cargel ὄνειρεύονταν τὴν ἐγκατάστασι εἰς τὰ νοσοκομεῖα ἀπεράντων παγωνιέρων ποῦ θὰ διατηροῦνταν κομμάτια μυῶν, ἀρτηριῶν διαφόρων μελῶν καὶ ἀδένες ὀλόκληροι διὰ ν’ ἀντικαταστήσουν, ὄργανα ἐκ τύχης χαμένα ἢ ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια. Φελιάζοντας εἰς τὸ Γιάννη τὴν ἀρτηρία τοῦ Κώστα, τὴν κνήμη τοῦ Χαράλαμπου καὶ τὸ νεφρὸ τοῦ Παναγιώτη, θὰ ἐπετύχαιναν ἓνα ἀνθρώπο συμπληρωματικὸ, τοῦ ὁποῖου ἐν ἀνάγκῃ θὰ ἐδυνάμωναν τὴν ἀνδρότητα μ’ ἓνα ἄλλο φέλιασμα ὄρχεων τράγου ἢ τοῦ χιμπατζῆ.

Περὶ τὸν νὰ ποῦμε ὅτι αὐτὲς ἢ μουσικὲς ἐναλλαγὲς σὲ ἀμερικάνικο σκοπὸ ἀληθινὰ ἐνδιαφέροντα, ἐπῆγαν νὰ χυθοῦν στὸ μεγάλο ὠκεανὸ τῆς λησμονιᾶς, ὅπως τόσες ἄλλες χίμαιρες ποῦ βγῆκαν ἀπὸ μυαλὰ ἐξημμένα.

Ὁ ζωϊκὸς ὀργανισμὸς γνωρίζει νὰ διατηρεῖ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ υπερασπίσῃ τὴν ἀτομικότητά του καὶ νὰ ἀποδιώξῃ ξένες εἰσαγωγές. Ἡ φύσις ἐνεργεῖ τὸ ἴδιο στὲς διανοητικὰς ἢ κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπότητος, ξέρεи ὅταν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξουθενώσῃ ὅλες τὰς αἰτίαι τῆς διανοητικῆς κολλητικότητος ξέρεи ἐπίσης νὰ δώσῃ στὰ πλέον δυνατὰ τυραννικὰ μέτρα ἀποτελέσματα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ ζητοῦνται.

Ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ εἶναι ἀχόρταγη ἀπὸ ἀλλαγές. Οἱ χειρότεροι ἐχθροὶ τῆς κυβερνήσεως βρίσκονται συνήθως ἀνάμεσα σ' ἐκείνους ποῦ τὴν ὑπηρετοῦν.

Ἡ κυβέρνησις ἐλογάζετο νὰ τοὺς ἐπιβάλλῃ τὸ πνεῦμα τῆς δουλείας καὶ παντοῦ φελιάζεται σ' αὐτὴ τὸ πνεῦμα τῆς ἀναρχίας. Ἄν ὑπάρχουν μηχανές διὰ ἰσοπέδωμα, ὑπάρχουν καὶ μηχανές διὰ τὸ ξεχώρισμα. Ἡ διαίρεσις τῆς ἐργασίας εἰδικοποιῶντας τοὺς ἀνθρώπους καταλήγει εἰς τὸ νὰ μεταλλάξῃ καὶ νὰ καταστήσῃ διάφορες τὰς διανοητικότητας.

Στὲς τάξεις ἀκόμα τῶν καλλιεργημένων πόσες διαφορὰς μεταξὺ τῆς νοοτροπίας τοῦ ἱατροῦ καὶ τοῦ μαθηματικοῦ. Ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς βιομηχανίας δίδουν εἰς τὴν ἀτομικὴν σκέψιν μέσα ἐνεργείας ἄγνωστα ὡς σήμερα. Οἱ πλέον δημοκρατικοὶ καιροὶ δὲν εἶδαν περιουσίας τόσον κολοσσιαῖες, ὅπως ἐκεῖνες ποῦ εἶδαμενὰ γίνονται στὸ διάστημα μιᾶς ζωῆς, ὅπως τοῦ Ρόκφελλερ καὶ Κάρνεζυ.

Ἡ ἐπιστήμη στὴν πρόοδό της δὲν εὐχαριστεῖται μὲ μετριότητες, διαλέγει τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ τοὺς ἀνυψώνει. Οἱ ὠραῖοι πολιτισμοὶ προὔποθέτουν προσωπικότητες δυνατεῖς, μόνο οἱ ἄγριοι λαοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποῦ δὲν ἔχουν διαφορὰς.

Ἡ ὁμοιότης ποῦ νομίζομε ὅτι βλέπομε στοὺς συγχρόνους μας εἶναι πλέον φαινομενικὴ παρά πραγματικὴ. Ἐκείνους ποῦ βλέπομε κάθε μέρα καὶ οἱ ὅποιοι ζοῦν τὴν ζωὴν μας, νομίζομε πῶς ἔχουν τὰς ἴδιαις ἰδέαις, — Ἄς μιλήσωμε μ' αὐτοὺς μὲ τὸ χέρι στὴν καρδιά, καὶ θὰ δοῦμε τὴν ἄβυσσον μᾶς χωρίζουν. Πραγματικὰ ὁ γείτονάς μας, εἶναι ἐκεῖνος ὁ υἱὸς μας, εἶναι ἐκεῖνος κ' ἐμεῖς εἴμασθ' ἐμεῖς.

Ἄς μὴ γυρεύωμε τὴν ψυχὴν τοῦ πλήθους, δὲν ἔχει ψυχὴν δὲν ἔχει παρά τὴν ψυχὴν καὶ τὴν θέλησιν ποῦ τοῦ ἐπιβάλλουν ἢ προσωπικότητες.

Ἡ κοινωνία δὲ ὑπάρχει διανοητικῶς καὶ ὑλικῶς παρά εἰς τὰ πρόσωπα· ὅ,τι ἀξίζει ἢ προσωπικότητες τόσο ἀξίζει καὶ ἡ ὁμάς.

Αὐτὸς ὁ περίφημος ρωσικὸς κοινωνισμὸς εἰς τὸν ὅποιο στρέφονται τόσα παραστρατημένα πνεύματα καὶ τὸν ὅποιο θεωροῦν ὡς αὐτόματη ἐπανάστασι μιᾶς ὁμάδος ἐναντίον ἐνὸς αὐτοκράτορος, δὲν ὑπῆρξε ποτὲ μιᾶς ὁμαδικῆς σκέψιν· παρασκευάσθηκε ἀπὸ ὄνειροπόλους καθὼς ὁ Τολστόη, ἀπὸ καταστροφεῖς προσωπικοὺς καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν ἐκείνων ποῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀληθινοὶ ἐκλεκτικοί· πραγμάτων τῶν δὲν εἶναι παρά ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ δόγματος μιᾶς μοναδικῆς σκέψης τοῦ Κάρλ Μάρξ, ἀπὸ μιᾶς μοναχικῆς ἐνεργητικότητος τοῦ Λενίν.

Τὸ ρωσικὸν δράμα στὴ ζαλιστικὴν ταχύτητα εἶναι ἴσως ἡ μόνη τραγωδία ποῦ ἔπαιξε ἢ ἱστορία διὰ νὰ δείξῃ τὴν δύναμιν μιᾶς ἀνθρωπίνης θελήσεως καὶ δύναμιν τοῦ ἀριθμοῦ. Μέσα σὲ ὀλίγους μῆνας μιᾶς δυναστείας πολλῶν αἰώνων, μιᾶς τρομερῆς γραφειοκρατίας, ἑναυ πληθυσμὸς 100 ἑκατομμυρίων, ἀναποδογυρίσθησαν, ἐτουφεκίσθησαν, ἐτσαλαπατήθησαν ἀπὸ ἓνα μόνον, τὸν Βλαδίμηρον Οὐλιανῶφ ἢ Λενίν, μὲ τὴν ἴδιαν εὐκολίαν ποῦ μιᾶς μερμιγκιᾶς πατιέται καὶ σκορπίζεται ἀπὸ ἓνα περαστικὸν πόδι.

Ἄς εἴμεθα βέβαιοι πῶς τὸ παράδειγμα τοῦ Λενὶν θὰ μείνῃ αἰώνιο, ὅπως καὶ τὸ μάθημα τοῦ Ταρκουίνου.

Ὁ Λενὶν ἔδειξε τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο μιὰ μεγάλη πολιτικὴ εὐφυΐα, χωρὶς ντροπὴν, ἀχαλίνωτη καὶ ἀμείλικτη κάνει ἓνα λαὸν ἀρνηθῆναι ὅλο τοῦ τὸ παρελθόν, νὰ καταστρέψῃ τὸ παρὸν του, σὲ ἀνθρώπους ἀξίας, σὲ κοινωνικὰς τάξεις καὶ σὲ πλούτη.

Ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος ποῦ θὰ γράψῃ τὴ ζωὴ τοῦ Βλαδιμήρου Οὐλιανῶφ μπορεῖ νὰ θέσῃ ὡς ἐπεξήγησι πῶς ἓνα πρόσωπο μπορεῖ νὰ ζυμῶσῃ κατὰ τὴ θέλησί του μιὰ ομάδα. Ἄς εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἄλλες προσωπικότητες εἶναι παρασκευασμένες εἰς τὸ σχολεῖο του τῆς καταστροφῆς, πού δὲν θὰ μπορέσουν νὰ σταματηθοῦν παρ' ἀπὸ ἄλλες προσωπικότητες ἐνάντιες.

Βέβαια ἡ ομάδα, οἱ συνεταιρισμοὶ, ὑπάρχουν καὶ εἶναι εὐτύχημα, ἀλλὰ ἄς μὴ γελιοῦμεθα ἀπὸ τὰ φαινόμενα· εἰς τὰ σινδικάτα πού ἔχουν τὴν ἀξίωσι νὰ ἐκφράζουν σκέψεις ὁμαδικὰς ὑπάρχουν πίσω ἢ ἀνάμεσα στὰ πλήθη πρόσωπα τὰ ὁποῖα διευθύνουν καὶ αὐτὰ ἀποτελοῦνται ἀπὸ διαλεχτὰς διανοητικότητες.